

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2013 04 24
COM(2013) 231 final

ŽALIOJI KNYGA

**Pasirengimas visiškam audiovizualinės aplinkos integravimui: augimas, kūrimas ir
vertybės**

TURINYS

1.	Įvadas	3
2.	Augimas ir inovacijos	4
2.1.	Rinkos klausimai	5
2.2.	Finansavimo modeliai	8
2.3.	Prie interneto jungiamų televizorių sąveikumas	9
2.4.	Infrastruktūra ir spektras	10
3.	Vertybės	10
3.1.	Reguliavimo sistema	11
3.2.	Žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas.....	13
3.3.	Komerciniai pranešimai	14
3.4.	Nepilnamečių apsauga	15
3.5.	Neįgalių asmenų galimybė naudotis paslaugomis	16
4.	Tolesni veiksmai	16

Pasirengimas visiškam audiovizualinės aplinkos integravimui: augimas, kūrimas ir vertybės

1. ĮVADAS¹

Šios žaliosios knygos tikslas – pradėti plataus masto viešas diskusijas dėl vykstančios audiovizualinės žiniasklaidos transformacijos, kuriai būdinga vis didesnė žiniasklaidos paslaugų, naudojimosi jomis ir jų teikimo būdų konvergencija.

Konvergenciją galima suprasti kaip laipsnišką tradicinio transliavimo paslaugų ir internetu teikiamų paslaugų jungimąsi. Tai suteikia galimybę ne tik matyti informaciją televizoriaus ekrane naudojant priedėlius, kuriais teikiamas internetinis vaizdo turinys (angl. *over-the-top*, OTT)², bet ir naudotis audiovizualinėmis paslaugomis naudojant asmeninius, nešiojamuosius ar planšetinius kompiuterius, taip pat kitus judriojo ryšio įrenginius. Vartotojai, žiūrėdami televizorių, kartu naudojami planšetiniais kompiuteriais ar išmaniaisiais telefonais, pvz., kad sužinotų daugiau žiūrimos laidos tema ar pabendrautų su draugais arba TV laidos vedėjais.

Riba tarp dvidešimtajame amžiuje įprastų linijinių transliacijų stebėjimo televizoriuje modelio ir naudojimosi užsakomosiomis paslaugomis naudojant kompiuterį sparčiai nyksta. Be to, kai kiekvienu išmaniuoju telefonu galima ne tik vartoti, bet ir kurti turinį, gali būti, kad pasyvūs jo vartotojai ateityje taps aktyviais dalyviais.

Tikimasi, kad prie interneto jungiami televizoriai (jų 2012 m. pabaigoje buvo 40,4 mln.³) iki 2016 m. bus naudojami daugumoje televizorius turinčių ES namų ūkių⁴.

Nurodoma, kad funkcijomis, atsiradusiomis dėl galimybės naudotis internetu ryšiu, Jungtinėje Karalystėje 2012 m. naudojosi 11 proc. įrenginių naudotojų (tai didžiausias rodiklis visoje ES), palyginti su 44 proc. Kinijoje, 18 proc. Korėjoje ir 17 proc. Indijoje⁵. Numatoma, kad JAV namų ūkių, kuriuose naudojama prie interneto jungiamais televizoriais, įskaitant ryšį per OTT ir žaidimų pultus, dalis (šiuo metu ji yra 22,5 proc.) iki 2016 m. padidės iki 43,1 proc.⁶.

Nors linijinių transliacijų programas ES vis dar stebima vidutiniškai maždaug 4 valandas per dieną⁷, sujungtos paslaugos palaipsniui tampa realybe, ir rinkos dalyviai kuria ir atitinkamai koreguoja verslo modelius. Technologija jau suteikia vartotojui galimybę kurti ir platinti visų rūšių turinį ir juo naudotis, nepriklausomai nuo laiko, vietos ar įrenginio. Komisijos vizija – pasinaudoti šios kintančios technologijų aplinkos galimybe, kad visiems europiečiams būtų užtikrinta kuo platesnė prieiga prie įvairaus europinio turinio ir būtų teikiama kuo daugiau kokybiškų pasiūlymų. Technologinė galimybė teikti žiūrovams visoje ES teisėtai prieinamą turinį galėtų paskatinti rinkos dalyvius sukurti naujų turinio rūšių.

Dėl privačių ūkio subjektų poreikio toliau kurti naujoves ir politikos formuotojų poreikio užtikrinti tinkamas pagrindines sąlygas kyla šie klausimai:

¹ Vartojamų terminų žodyną žr. <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connectedTV>.

² OTT leistuvais teikiamas internetinis audiovizualinis turinys, tačiau jie nėra elektroninių ryšių paslaugų ir tinklų teikimo priemonė.

³ IHS Screen Digest.

⁴ IHS Screen Digest.

⁵ <http://www.pnewswire.com/news-releases/western-viewers-fall-behind-in-the-web-connected-tv-revolution-168126616.html>.

⁶ Šaltinis *e-marketer*.

⁷ Europos audiovizualinės observatorijos metraštis, II tomas, 171 psl.

- Kaip pasiekti, kad konvergencijos procesas didesnėje Europos rinkoje skatintų ekonomikos augimą ir verslo inovacijas Europoje (2 skyrius)?

- Koks konvergencijos poveikis vertybėms, pvz., žiniasklaidos pliuralizmui, kultūrinei įvairovei ir vartotojų, įskaitant konkrečių grupių, pvz., nepilnamečių, apsaugai (3 skyrius)?

Kadangi per artimiausią dešimtmetį konvergencija palaipsniui taps vis labiau juntama, ateityje ji gali daryti poveikį įvairioms teisinėms priemonėms, įskaitant Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą (AVŽPD)⁸ (jai šioje knygoje skiriama daugiausia dėmesio), Elektroninės komercijos direktyvą⁹ ir elektroninių ryšių reguliavimo sistemą¹⁰. Nenumatoma, kad šios konsultacijos taps kokio nors veiksmo pagrindu. Vis dėlto, jomis remiantis tolesnėje perspektyvoje gali būti parengtos reguliavimo ir kitos politikos priemonės, kuriomis visų pirma būtų susietos Komisijos iniciatyvos, kaip antai vaikams saugesnio interneto siekianti koalicija¹¹, galimi tolesni veiksmai dėl Žiniasklaidos laisvės ir pliuralizmo aukšto lygio grupės ataskaitos¹², taip pat savireguliacijos iniciatyvų rengimo veiksmai.

2. AUGIMAS IR INOVACIJOS

2012 m. 22 % ES piliečių internetu naudojosi per judriojo ryšio įrenginį¹³. Numatoma, kad iki 2016 m., didžiąją dalį vartotojų duomenų srauto internete sudarys vaizdo duomenys ir kad didžioji dalis IP srautų bus nukreipiama daugiausia per Wi-Fi ir judriojo ryšio įrenginius¹⁴.

Pagrindiniai skaičiai. Audiovizualinis turinys vis labiau vartojamas internetu

Vartotojų išlaidos skaitmeninio vaizdo turiniui (internetu teikiams filmams ir TV serialams) Europoje 2011 m. siekė 364,4 mln. EUR (+41,8 %, palyginti su 2010 m.) 9 493,8 mln. EUR (-4,6 %, palyginti su 2010 m.) fizinio ir skaitmeninio vaizdo turinio rinkoje¹⁵.

Apskaičiuota, kad kitų valstybių narių mokamos televizijos operatorių užsakomųjų vaizdo paslaugų (toliau – VoD) paklausa, kuri nėra patenkinta, yra maždaug 760–1 610 milijonų EUR per metus¹⁶.

Tikimasi, kad vaizdo vartotojų internetu skaičius pasaulyje (2011 m. jų buvo 792 mln.) didės ir 2016 m. sieks 1,5 mlrd.¹⁷.

2012 m. trečiąjį ketvirtį ES buvo teikiamos 306 VoD paslaugos¹⁸.

Kiekvieną minutę į „YouTube“ įkeliama 72 valandų trukmės vaizdo turinio.

⁸ 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva), OL L 95, 2010 4 15, p. 1–24.

⁹ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva), OL L 178, 2000 7 17, p. 1–16.

¹⁰ Pvz., Universaliųjų paslaugų direktyvos 31 straipsnį, spektro politiką, Prieigos direktyvos 6 straipsnį.
¹¹ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/creating-better-internet-kids>.

¹² http://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/hlg/hlg_final_report.pdf.

¹³ Eurostatas, 2012 m. *Individuals – Mobile Internet access* (Asmenys. Naudojimas internetu per judriojo ryšio įrenginius) (isoc_ci_im_i).

¹⁴ http://www.cisco.com/en/US/solutions/collateral/ns341/ns525/ns537/ns705/ns827/white_paper_c11-481360_ns827_Networking_Solutions_White_Paper.html.

¹⁵ Tarptautinės vaizdo federacijos metraštis, 2012 m.

¹⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/media/docs/elecpay/plum_tns_final_en.pdf.

¹⁷ <http://newsroom.cisco.com/press-release-content?type=webcontent&articleId=888280>.

Įrangos gamintojams ir technologijų kūrėjams atsiranda naujų galimybių augančiai rinkai pateikti naujoviškų įrenginių, turinčių vartotojui patogias sąsajas, ir prieinamumo sprendimų. Tinklo operatoriai matys vis didėjančią pralaidumo poreikį, o tai turės teigiamą poveikį investicijoms į didelės spartos tinklus. Turinio kūrėjai gali rasti naujų būdų pasiekti kuo platesnę auditoriją, gauti pajamų už savo darbą ir eksperimentuoti taikant kūrybiškus turinio gaminimo ir teikimo būdus. Transliuotojai gali atrasti daugiau platformų¹⁹ savo turiniui platinti ir pasiūlyti geresnių sąveikiųjų produktų.

Svarbiausi šio įgyvendintino potencialo elementai gerai žinomi: pakankamai didelė rinka augimui, konkurencinga aplinka, noras keisti verslo modelius, sąveikumas ir tinkama infrastruktūra. Kad galėtų formuoti internetinės žiniasklaidos ateitį, Europa turi įgyvendinti tuos elementus, kartu skatindama vertybes, kuriomis grindžiamas audiovizualinių žiniasklaidos paslaugų reguliavimas.

2.1. Rinkos klausimai

ES būdinga kultūrų ir kalbų įvairovė, o pasaulio rinkoje tai gali būti konkurencinis pranašumas, tačiau kartu ir uždavinys aplinkoje, kuriai būdingas tinklo poveikis.

Tinklo poveikis žiniasklaidos ir interneto pasaulyje galėtų būti palyginti didelis pranašumas operatoriams ir paslaugų teikėjams, kurie teisėtai veikia rinkoje be sienų, suteikiančioje galimybę sutelkti didelius biudžetus ir pasinaudoti masto ekonomija. Nauji rinkos dalyviai, siūlantys audiovizualinį turinį internete be teritorinių prieigos apribojimų, gali pasiekti daugiau nei 368 mln. ES interneto naudotojų²⁰ ir paversti juos savo žiūrovais, taigi lygiomis teisėmis konkuruoti su tradiciniais rinkos dalyviais. Visų pirma JAV rinkos dalyviai dažnai sėkmingai veikia ir susiskaidžiusioje ES rinkoje.

Europoje teikiant audiovizualinės žiniasklaidos paslaugas internetu vartotojų pasirinkimas dažnai ribotas, o paslaugos dažnai teikiamos ribojant prieigą tam tikra geografinė vieta. Pažangiųjų televizorių taikomosios programos dažnai apribojamos nacionalinėmis ar gamintojo nuostatomis, o prieiga prie kitų ES šalių turinio dažnai blokuojama²¹.

Technologijos padės įveikti šias kliūtis. Turinio kūrėjai, subtitrų teikėjai ir tyrėjai pradėjo kurti aljansus, kad galėtų bendrai naudoti kalbos išteklius (pvz., gamintojų turimas subtitrų duomenų bazes²²) ir priemones²³.

¹⁸ Europos audiovizualinė observatorija. Atsižvelgta į visas platformas: vien internetą, elektroninę prekybą, vaizdo žaidimų pultus, kabelinę televiziją, IPTV, specialią STB, išmaniuosius telefonus, išmaniuosius televizorius, *Push VoD* (palydovinė, skaitmeninė antžeminė televizija), išskyrus taikomas programas per „iTunes“ ir „Google Play“ „App Store“. Neatsižvelgta į: archyvus, filmų reklamas, TV serialus, filmus suaugusiems, mokomuosius filmus, filmų kanalų laidų įrašų katalogus.

¹⁹ Platformos gali būti gamintojų integruotos į įrenginius arba jas gali teikti kiti subjektai, pvz., elektroninių ryšių ir kabelinės televizijos operatoriai, OTT teikėjai ar transliuotojai.

²⁰ <http://www.internetworldstats.com/stats9.htm>.

²¹ *Study on the economic potential of cross-border pay-to-view audiovisual media services* (mokamos peržiūros tarpvalstybinių audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų ekonominių galimybių tyrimas). TNS opinion, „Plum, the futures company“. Europos Komisijos užsakymu parengtas tyrimas. 2012 m. sausio mėn. http://ec.europa.eu/internal_market/media/elecpay/index_en.htm#maincontentSec1.

²² Subtitrų bendrovės arba filmų gamintojai ir (arba) platintojai turi dideles subtitrų duomenų bazes, kuriose tie patys subtitrai dažnai yra skirtingomis kalbomis. Tai labai vertinga medžiaga specializuotoms mašininio vertimo sistemoms kurti.

²³ Pvz., SUMAT (www.sumat-project.eu), SAVAS (www.fp7-savas.eu) ir 2013 m. IRT darbo programa, p. 47 <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/docs/ict-wp2013-10-7-2013-with-cover-issn.pdf>.

Būsima vartotojų patirtis

a) Studentė lenkė, studijuojanti metus Londone pagal „Erasmus“ programą, su savo lenkiška kreditine kortele gali naudotis visa Lenkijos operatorių audiovizualine pasiūla – taip pat, kaip tai darė būdama Krokuvoje, nes Lenkijos teikėjų paslaugos teikiamos ir Londone.

b) Tame pačiame bute gyvena studentas iš JK – jis rengia mokslinį darbą apie Portugalijos režisierių kūrinius. Jis gali lengvai naudotis Portugalijos audiovizualinio turinio teikėjų teikiama medžiaga. Buto kaimynai dažnai kartu stebi sporto varžybas iš įvairių ES šalių.

Žaliojoje knygoje dėl audiovizualinių kūrinių platinimo internetu siekta geriau išsiaiškinti klausimus, susijusius visų pirma su autorių teisėmis²⁴. Tų konsultacijų rezultatus Komisija paskelbs 2013 m. 2012 m. gruodžio mėn.²⁵, Komisija dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą siekti šiuolaikiškos autorių teisių sistemos ir pritarė darbui vienu metu dviem kryptimis: vesti struktūrinį suinteresuotųjų šalių dialogą 2013 m. siekiant spręsti skubius klausimus (įskaitant galimybės perkelti turinį į kitas valstybes ir prieigos prie audiovizualinių kūrinių); užbaigti rinkos tyrimus, poveikio vertinimus ir parengti teisės aktus siekiant, kad 2014 m. būtų priimtas sprendimas, ar teikti atitinkamus teisinės reformos pasiūlymus²⁶. Todėl šioje knygoje autorių teisių klausimai nebus išsamiai nagrinėjami.

Pasiūlos požiūriu žiniasklaidos pasaulis šiandien grindžiamas konkurencija dėl vartotojų dėmesio. Rinkos dalyviai (pvz., mokamos televizijos operatoriai, nemokamos antžeminės televizijos visuomeniniai ir komerciniai transliuotojai, VoD platintojai ir gamintojai) stengiasi diferencijuoti savo pasiūlymus, teikdami populiariausią ar patrauklų turinį, įskaitant turinį, teikiamą išskirtinėmis teisėmis ar naudojant patogias vartotojui sąsajas. Siūlant vis daugiau ir vis įvairesnio turinio keičiasi sąlygos pramogų pasaulyje.

2009 m.²⁷ ES transliuotojai į turinį investavo maždaug trečdalį savo pajamų. Iš 34,5 mlrd. EUR, kuriuos ES transliuotojai išleido programoms, maždaug 15,6 mlrd. EUR išleista teisėms įsigyti: 5,8 mlrd. EUR sporto renginių rodymo teisėms ir 9,8 mlrd. EUR – filmų ir TV laidų rodymo teisėms²⁸. Populiariausio turinio (svarbiausių sporto renginių ir populiariausių naujų filmų) paklausa yra didelė, ir iš tokio turinio audiovizualiniame sektoriuje gaunamos didelės pajamos. BT dalyvaujant „Premier League“ konkurse dėl teisės transliuoti trijų 2013–2014 m. prasidedančių sezonų futbolo rungtynes per televiziją sudarytas 3 mlrd. GBP vertės sandoris, t. y. 71 % didesnis²⁹ už ankstesnių trijų sezonų sandorį. Jungtinėse Valstijose „Netflix“ 2011–2012 m. išleido 4,8 mlrd. JAV dolerių srautinio siuntimo turiniui pirkti.

Sėkmė gali priklausyti nuo gebėjimo nuolat siūlyti tokį turinį žiūrovams. Platformų operatorių ir turinio teikėjų išimtiniais susitarimais grindžiama turinio kūrėjų galimybė padengti savo investicijas, tačiau jais gali būti ribojamos trečiųjų šalių galimybės teikti tokį turinį savo auditorijai. Tai gali būti kliūtis patekti į rinką naujiems dalyviams.

²⁴ Žalioji knyga dėl audiovizualinių kūrinių platinimo internetu Europos Sąjungoje: galimybės ir problemos kuriant bendrąją skaitmeninę rinką, COM(2011) 427 galutinis.

²⁵ Komisijos komunikatas dėl turinio bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, COM(2012) 789 *final*.

²⁶ Bus nagrinėjami šie aspektai: teritoriškumas vidaus rinkoje; autorių teisių derinimas, apribojimai ir išimties skaitmeniniame amžiuje; ES autorių teisių rinkos susiskaidymas; ir kaip gerinti vykdymo užtikrinimo veiksmingumą ir efektyvumą, kartu pagrindžiant jo teisėtumą platesniame autorių teisių reformos kontekste

²⁷ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pirmoji Direktyvos 2010/13/ES 13, 16, 17 straipsnių taikymo 2009–2010 m. ataskaita. Europos kūrinių populiarinimas Europos Sąjungoje teikiant reguliariąsias ir užsakomąsias audiovizualinės žiniasklaidos paslaugas“, COM(2012) 522 *final*.

²⁸ Galutinis Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatų, susijusių su Europos kūrinių populiarinimu audiovizualinėje žiniasklaidoje, taikymo tyrimas, 2011 m. gruodžio 13 d.

²⁹ <http://www.guardian.co.uk/media/2012/jun/13/premier-league-tv-rights-3-billion-sky-bt>.

Be to, kai platformos įgyja didelį populiarumą ir turinio teikėjams tampa svarbiais kanalais pasiekti auditoriją, gali atsitikti taip, kad šios platformos teiks pirmenybę tam tikroms įmonėms arba (vertikaliai integruotų įmonių atveju) savo paslaugoms. Be to, šių platformų prieiga prie įvairių vartotojų duomenų gali suteikti joms papildomą konkurencinį pranašumą³⁰. Kai kuriose valstybėse narėse, pvz., JK, įvertintas poreikis nustatyti *ex ante* įpareigojimus teikti didmeninę prieigą prie svarbiausių sporto renginių tiesioginių transliacijų ir Holivudo filmų premjerų, kurios laikomos esminiu konkurentų verslo perspektyvumo veiksniais.

Nacionaliniu ir Europos lygiu taikant ES konkurencijos taisykles siekiama spręsti galimo piktnaudžiavimo įtaka rinkoje klausimus, kai įmonė užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje. Atsižvelgiant į tai, reikia užtikrinti, kad rinka vis didesnės konvergencijos pasaulyje galėtų veikti greitai ir efektyviai.

Komisija keletą kartų įsikišo siekdama užtikrinti sporto žiniasklaidos teisių bendro pardavimo konkurenciją³¹. Susijungimo bylų atveju ji pritarė konkurencijos gynimo priemonėms, kad populiariausių filmų ir sporto renginių turinys išliktų prieinamas³². Šiame kontekste verta paminėti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktiką dėl atsisakymų išduoti licenciją³³. Dominuojančią padėtį užimančio teisės turėtojo atsisakymas suteikti prieigą prie konkrečiai veiklai vykdyti būtino produkto ar paslaugos gali būti laikomas piktnaudžiavimu, kai dėl tokio atsisakymo negalima sukurti naujo galbūt turėsiančio paklausą produkto ir kai tas atsisakymas yra nepagrįstas ir juo siekiama išvengti konkurencijos antrinėje rinkoje. Premier League byloje Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors ES konkurencijos teisė teisių turėtojui nedraudžia vienam licencijos gavėjui suteikti išimtinę teisę transliuoti sporto renginį vienoje ar daugiau valstybių narių, teisių turėtojas negali išimtinės licencijos gavėjui uždrausti tarpvalstybiniu mastu teikti kokias nors su tokio sporto renginio transliavimu susijusias paslaugas³⁴. Taip yra todėl, kad dėl tokio draudimo licencijos gavėjui būtų galima suteikti visišką išskirtinumą licencijos taikymo teritorijoje – taip būtų išvengta bet kokios transliuotojų konkurencijos, o vidaus rinka būtų padalyta pagal išimtinių transliavimo teisių taikymo sritis.

Be to, kyla su konkurencija susijusių klausimų dėl visuomeninių transliuotojų finansavimo. Visuomeniniai transliuotojai dažnai imasi veiklos ir internete – teikia taikomas programas ar turi savo tinklalapius. Nors kai kurie subjektai tokį veiklos išplėtimą vertina palankiai, kiti suvokia tai kaip tiesioginę konkurenciją savo komerciniams pasiūlymams, kurie nėra finansuojami valstybės lėšomis. 2009 m. Komisija priėmė komunikatą dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo visuomeninio transliavimo paslaugoms atsižvelgiant į naujus technologijų pokyčius, įskaitant platinimo platformų ir technologijų padaugėjimą. Komunikate reikalaujama, kad būtų atliekamas *ex ante* patikrinimas. Toks patikrinimas apima viešas konsultacijas dėl svarbių naujų paslaugų, kurias pradeda teikti visuomeniniai transliuotojai, kad valstybė narė galėtų įvertinti naujos paslaugos poveikį rinkai ir jos vertę visuomenei.

³⁰ Taip pat žr. 3.1 dėl duomenų apsaugos.

³¹ Bylos COMP/38.173 – Bendras žiniasklaidos teisių į FA Premier League pardavimas, COMP/37.214 – Bendras Vokietijos Bundeslygos žiniasklaidos teisių pardavimas ir COMP/37.398 – Bendras UEFA Čempionų lygos komercinių teisių pardavimas.

³² Byla COMP/M.2876 „Newscorp“ ir „Telepiù“.

³³ Byla C-418/01 IMS Health, C-418/01, GmbH & Co. OHG prieš NDC Health GmbH & Co. KG [2004], Rink. p. I-5039.

³⁴ Sujungtos bylos C-403/08 ir C-429/08 Football Association Premier League Ltd ir kiti prieš QC Leisure ir kiti ir Karen Murphy prieš Media Protection Services Ltd, 2011 m. spalio 4 d. sprendimas. Taip pat žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Darni sistema, kuria siekiama padidinti pasitikėjimą bendrąja skaitmenine elektroninės prekybos ir internetu teikiamų paslaugų rinka“ 2012 m. sausio 11 d., p. 7.

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (1) Kokie veiksniai lemia, kad JAV bendrovės sėkmingai veikia susiskaidžiusioje ES rinkoje nepaisant kalbos ir kultūros kliūčių, o daugeliui ES bendrovių tai sunkiai sekasi? Kokios kliūtys iškyla ES bendrovėms?
- (2) Nuo kokių veiksnių priklauso populiariausio turinio prieinamumas? Ar šiuo metu egzistuoja didmeninės prekybos populiariausiu turiniu praktika, turinti poveikį patekimui į rinką ir verslo veiklos tvarumui? Jei taip, koks yra poveikis vartotojams? Ar be dabar galiojančių konkurencijos taisyklių reikia imtis papildomų reguliavimo priemonių?
- (3) Ar yra kliūčių, dėl kurių reikia imtis platformų prieigos reguliavimo veiksmų?

2.2. Finansavimo modeliai

Laipsniška konvergencija, besikeičiantis vartotojų elgesys³⁵ ir atsirandantys nauji verslo modeliai turi poveikį audiovizualinių kūrinių gamybos finansavimui.

Televizijos programų ir serialų formatais³⁶ vis labiau prekiaujama Europoje – retkarčiais priderinant prie vietos vartotojų skonio – ir jie eksportuojami į kitas pasaulio šalis³⁷. Atrodo, kad yra galimybių glaudžiau bendradarbiauti projektuose, kuriuose kalbos barjerai mažesni, pvz., kuriant programas vaikams arba dokumentinius filmus. Be profesionalių kūrėjų televizijos laidų, nemažą auditoriją gali pasiekti ir vartotojų sukurtas turinys, galbūt transliuotojų įtrauktas į savo linijinių transliacijų tvarkaraštį. Be to, per OTT leistuvus gali būti siūlomi pačių transliuotojų serialai ir tiesioginės televizijos laidos ir įsigyjamos populiariausio turinio teisės.

Valstybės narės sukūrė įvairių Europos kūrinių populiarinimo būdų, įskaitant įvairius jų gamybos, finansavimo ir pateikimo platesnei auditorijai palengvinimo būdus. AVŽPD nustatoma privaloma ES transliuotojų transliuotinių Europos ir nepriklausomų kūrėjų kūrinių procentinė dalis. Nelinijinių audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų atveju įpareigojimas populiarinti Europos kūrinius suformuluotas lanksčiau, numatant galimybę reikalauti finansinių įnašų iš transliuotojų ir užsakomųjų paslaugų teikėjų, kad būtų galima remti Europos kūrinių kūrimą. Tačiau, nors valstybės narės iš esmės laikosi galiojančių teisinių reikalavimų, jos visų pirma stengiasi remti vietos kūrėjus. Kitų Europos valstybių kūriniai ES sudaro tik 8,1 proc.³⁸ transliavimo valandų.

VoD platformų tendencija investuoti į originalų turinį rodo, kad šie nauji dalyviai yra potencialūs nauji investuotojai į audiovizualinį turinį. Sparčiai populiarėjant VoD paslaugoms ir atsižvelgiant į tai, kad transliuotojai prisideda prie Europos kūrinių populiarinimo, kai kuriose valstybėse narėse vyksta diskusijos dėl to, kokio dydžio turi būti įnašas, kurį nauji internete veiklą vykdančiosios dalyviai, kurie tiesiogiai naudojami turiniui, turėtų mokėti tam

³⁵ Nuo 2010 iki 2011 m. vartotojų išlaidos DVD sumažėjo 7,7 proc., o išlaidos VoD – padidėjo 20,1 proc. ir siekė 1,2 mlrd. EUR. Europos vaizdo metraštis, 2012 m., p. 7. Nuo 2008 iki 2010 m. JK vaizdo internetu žiūrėjimo laikas daugiau nei padvigubėjo ir siekė 31 min. per dieną; Prancūzijoje jis išaugo 104 proc. iki 24 min. per dieną. šaltinis „Cimscore“.

³⁶ Žr. 28 išnašą: Remiantis tyrimu, kaip įgyvendinamos Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatos dėl Europos kūrinių populiarinimo, 2006–2008 m. formatų eksportas iš Europos į Šiaurės Ameriką, Pietų Ameriką ir Aziją sudarė 5 084 transliavimo valandų, o Europos vidaus prekyba formatais sudarė 19 995 transliavimo valandų. Formatų eksportas iš Europos į Šiaurės Ameriką sudarė 2 213 valandų, o iš Šiaurės Amerikos į Europą – 8 363 valandas.

³⁷ Į įvairias pasaulio šalis eksportuotos ir prie vietos vartotojų pritaikytos programos, pvz., „Kas laimės milijoną?“ („Who wants to be a millionaire?“), „Taip arba Ne“ („Deal or no deal“), ir serialai, pvz., „Žmogžudystė“ („The Killing“) ir „Tiltas“ („The Bridge“).

³⁸ Žr. 28 išnašą.

turiniui finansuoti. Dėl to gali kilti specifinių klausimų, susijusių su ne Europos dalyvių įnašais.

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (4) Ar dabartiniai AVŽPD reikalavimai yra geriausias būdas skatinti kurti ir platinti Europos kūrinius, užtikrinti jų prieinamumą ir patraukliai pateikti juos rinkai?
- (5) Kaip konvergencija ir besikeičiantis vartotojų elgesys paveiks esamą turinio finansavimo sistemą? Kaip įvairūs naujos vertės grandinės dalyviai prisideda prie finansavimo?

2.3. Prie interneto jungiamų televizorių sąveikumas

Prie interneto jungiamiems televizoriams ir internetu teikiamoms paslaugoms taikomi įvairūs transliavimo, IT ir telekomunikacijų sektorių standartai³⁹. Dėl konvergencijos iš naujo kyla klausimas, kokio požiūrio reikėtų laikytis dėl standartizavimo, turint omenyje ir jo privalumus (masto ekonomijos ir sąveikumo galimybes) ir trūkumus (rizika sustabdyti inovacijas).

HbbTV yra Europos transliuotojų, turinio teikėjų, tinklų ir vartotojų įrenginių gamintojų⁴⁰ taikomas ETSI standartas, pagal kurį susiejamas transliuojamas ir plačiajuosčiu ryšiu perduodamas turinys. Viena⁴¹ HbbTV funkcija – transliuojamu signalu inicijuoti plačiajuosčiu ryšiu teikiamą turinį. Kitas būdas – visapusiš platformos sprendimas, pagal kurį bendradarbiauja transliuotojai ir tinklo operatoriai, pvz., YouView⁴² Jungtinėje Karalystėje. Italijoje, visų pirma dėl istorinių priežasčių, prie interneto jungiamuose televizoriuose naudojamas MHP⁴³ standartas.

Atrodo, kad kurioje nors valstybėje narėje nusipirkus prie interneto jungiamą televizorių, dažnai neleidžiama pakeisti jo nuostatų, kad būtų galima naudotis paslaugomis iš kitų valstybių narių⁴⁴ ir jis negali tinkamai reaguoti į akstiną, gautą teisėtai iš kitos valstybės narės transliuojamu signalu.

Kai kurie gamintojai gali konfigūruoti savo įrenginius, kad apribotų prieinamų paslaugų ir programų asortimentą. Kai kurios valstybės narės parengė nacionalines specifikacijas, grindžiamas HbbTV. Kai kuriais atvejais, pagal šias nacionalines specifikacijas parengtos programos nėra visiškai suderinamos su įrenginiais kitose šalyse. Be to, kai kuriais atvejais, tenkinant nacionalinių dalyvių lūkesčius, įrenginiuose numatomos specialios techninės priemonės (pvz., skaitmeninis teisių valdymas). Prietaikų kūrėjams skirtingi standartai reiškia, kad jie savo produktus turi pritaikyti skirtingiems įrenginiams⁴⁵.

³⁹ Tai apima DVB transliavimo standartus ir interneto protokolą turiniui teikti. Kitų, pvz., turinio pateikimo standartų MPEG 25 ir HTML-5, vaidmuo gali tapti vis svarbesnis ateityje.

⁴⁰ Remiantis dokumento rengimo metu turima informacija, HbbTV nuolat naudojamas Čekijoje, Danijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Nyderlanduose, Lenkijoje, Ispanijoje ir Šveicarijoje. Austrija, Suomija, Norvegija, Švedija ir Turkija yra arba paskelbusios apie planus diegti HbbTV, arba vykdo bandomuosius projektus. Be to, juo domimasi ir už Europos ribų.

⁴¹ Yra HbbTV grindžiamų tinklo operatorių portalų ir gamintojų portalų, taip pat nepriklausomų prietaikų.

⁴² „YouView“ pradėjo veikti 2012 m. liepos mėn. su savo ekosistema, kurioje kelios bendrovės veikia kartu. Kaip ir kitos vertikaliosios rinkos platformos, jis neturi visiškai standartizuotos architektūros.

⁴³ MHP, arba *Multimedia Home Platform* (multimedijų namų platforma) galima apibūdinti kaip rinkinį nurodymų skaitmeninės televizijos imtuvo operacinei sistemai, ką daryti su gauta interaktyviosios televizijos programa http://www.dvb.org/technology/fact_sheets/DVB-MHP_Factsheet.pdf.

⁴⁴ Aptarta susitikimuose su suinteresuotosiomis šalimis.

⁴⁵ Keli dalyviai siekia spręsti šį klausimą, pvz., <http://www.smarttv-alliance.org>; Atviras interneto protokolo televizijos forumas.

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (6) Ar reikia imtis ES veiksmų siekiant įveikti esamą ar galimą susiskaidymą ir užtikrinti tarpvalstybinį sąveikumą? Ar rinkai reikia parengti naujus arba atnaujinti esamus standartus?

2.4. Infrastruktūra ir spektras

Numatoma, kad, teikiant kelis audiovizualinio turinio srautus itin didele arba aukštos kokybės raiška, įskaitant lygiagretųjį naudojimą ir 3D, net taikant pagerintą suspaudimo technologiją turinio peržiūrai internetu reikės didesnio pralaidumo – iki 100 Mbps ir daugiau. Komisija parengė išsamią politiką, kuria siekiama skatinti plėtoti plačiajuosčių ryšių įgyvendinant Europos skaitmeninę darbotvarkę⁴⁶, ir pasiūlė Europos infrastruktūros tinklų priemonę, kad Europos lygiu paskatintų tikslines investicijas į infrastruktūrą⁴⁷. Be to, Komisija neseniai surengė viešas konsultacijas specifiniais skaidrumo, duomenų srautų valdymo ir perjungimo Atviraime internete⁴⁸ klausimais ir ketina pateikti šia tema išsamesnes gaires.

Specialiai skirtas spektras transliuotojams yra vertingas viešasis išteklius, būtinas savo (ir kitų veikėjų) programų kūrimo veiklai vykdyti. Tačiau nustatyta, kad labai naudinga skaitmeninio dividendo, gauto išjungus analoginių signalų transliavimo siųstuvus, dalį (800 MHz juosta) skirti belaidžio plačiajuosčio ryšio prieigai plėtoti atokiuose regionuose. Tai patvirtinta radijo spektro politikos programoje⁴⁹, kurioje nustatytas tikslas 1 200 MHz spektro skirti belaidžiam plačiajuosčiam ryšiui, todėl spektro išteklių poreikis tampa dar didesnis. Turint spektro išteklių lengviau teikti audiovizualinį turinį naudojant antžeminį ir palydovinį ryšį, taip pat įgyvendinti būtinas turiniui ir papildomoms paslaugoms teikti interaktyvias funkcijas. Dėl konvergencijos kyla klausimas, koks bus antžeminio transliavimo vaidmuo teikiant tokias paslaugas. Sektoriaus subjektai vis aktyviau nagrinėja mišrius modelius, kuriuose sujungiami plačiajuosčio ryšio pranašumai teikti individualiai pasirinktą užsakomąjį turinį ir transliavimui būdingas efektyvus turinio pateikimas (pvz., tiesioginės sporto ar pramoginių renginių transliacijos) plačiai auditorijai vienu metu.

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (7) Kiek svarbūs vartotojų patirties ir viešojo intereso išsipareigojimų atžvilgiu yra atskirų turinio teikimo platformų (pvz., antžeminio ir palydovinio transliavimo, laidinio plačiajuosčio ryšio, įskaitant kabelinį, judriojo plačiajuosčio ryšio) skirtumai?
- (8) Kokie dažnių paskirstymo ir bendro naudojimosi modeliai gali palengvinti tose pačiose dažnių juostose vykdomo transliavimo, judriojo plačiajuosčio ryšio ir kitų prietaikų (pvz., programų kūrimo įrangos) plėtrą?
- (9) Kokius konkrečius su spektru susijusius mokslinių tyrimų poreikius reikia spręsti, kad būtų palengvinta tokia plėtra?

3. VERTYBĖS

Puoselėjant vertybes, kuriomis grindžiamas audiovizualinių paslaugų reguliavimas Europoje, nustatytos taisyklės, kuriomis remiama saviraiškos laisvė ir žiniasklaidos pliuralizmas,

⁴⁶ <http://ec.europa.eu/digital-agenda>.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>.

⁴⁸ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/line-public-consultation-specific-aspects-transparency-traffic-management-and-switching-open>

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/118>.

skatinama kultūrų įvairovė⁵⁰, užtikrinama asmens duomenų apsauga, taip pat vartotojų, įskaitant pažeidžiamų asmenų grupes, kaip antai nepilnamečius ir neįgaliuosius, apsauga. Būtina ugdyti pagarbą šioms vertybėms konvergencinėje aplinkoje priimant atitinkamus politikos sprendimus.

3.1. Reguliavimo sistema

Audiovizualinių paslaugų reguliavimo ES lygiu loginis pagrindas buvo vidaus rinka, o jo esmė – kilmės šalies principas. Šioje „bendroje Europos televizijos rinkoje“ buvo nustatytas minimalus bendrų taisyklių rinkinys, apimantis tokius aspektus kaip reklama, nepilnamečių apsauga ir Europos audiovizualinių kūrinių populiarinimas.

Technologinio neutralumo principas, kurio laikomasi AVŽPD, reiškia, kad tos pačios paslaugos reguliuojamos vienodai, nepriklausomai nuo įrenginio, kuriuo naudojamos tomis paslaugomis. Tačiau AVŽPD išskiriamos linijinės (televizijos transliacijos) ir nelinijinės (užsakomosios⁵¹) paslaugos remiantis tuo, kad vartotojas gali daug labiau kontroliuoti užsakomas paslaugas, taigi pateisinamas ne toks griežtas tam tikrų sričių reguliavimas.

AVŽPD taisyklės taikomos tik žiniasklaidos paslaugų teikėjams. Šios koncepcijos apibrėžtis grindžiama redakcinės atsakomybės sąvoka⁵². Jei teikėjas atsako už turinio parinkimą ir nustato jo organizavimo tvarką, jo paslaugoms taikoma AVŽPD, net jei turinys teikiamas internetu.

Linijinės ir nelinijinės paslaugos vis labiau konkuruoja tame pačiame ekrane, kartais tas pats turinys tai pačiai auditorijai siūlomas net dviem teikimo kanalais. Atsirandant naujoms užsakomojo turinio formoms, kurios atrodo labiau panašios į pasyviai stebimą linijinių paslaugų turinį, vartotojo požiūriu gali beveik nelikti skirtumo tarp linijinių ir nelinijinių paslaugų. Jei pasaulyje, kuriame vis labiau pasireiškia konvergencija, linijinis ir nelinijinis panašaus turinio teikimas būtų laikomas konkurencija, dabartiniai režimų skirtumai galėtų aiškiai iškreipti tą santykį. Kita vertus, jei vartotojo kontrolės mastas išlieka kaip vartotojui svarbi funkcija, diferencijuotas reguliavimas tam tikra prasme liktų pagrįstas. Tuo tikslu politikos formuotojai turėtų apsvarstyti, kaip šie pokyčiai paveiks vartotojų suvokimą apie gaunamą paslaugą ir esamų priemonių veiksmingumą.

AVŽPD taikoma tik ES jurisdikcijai priklausančioms teikėjams. Kai audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos teikiamos naudojant palydovinį ryšį, jos priklauso valstybės narės jurisdikcijai, jei valstybėje narėje yra stotis, perduodanti signalą į ryšio palydovą, arba jei naudojamos tai valstybei narei priklausančiu ryšio palydovu⁵³. Tos taisyklės netaikomos internetu teikiamam turiniui, kuris teikiamas iš ES nepriklausančių šalių, bet yra skirtas ES.

Žiniasklaidos paslaugos iš ES nepriklausančių šalių vis labiau prieinamos internetu ir naudojantis palydoviniu ryšiu, todėl norint nustatyti tų paslaugų jurisdikciją reikėtų įvertinti poreikį spręsti dvigubos jurisdikcijos klausimą. Panašūs klausimai aptariami ir duomenų apsaugos srityje.

⁵⁰ Tai esminė vertybė, saugotina pagal SESV 167 straipsnį.

⁵¹ AVŽPD 1 straipsnio 1 dalies g punktas: užsakomoji audiovizualinės žiniasklaidos paslauga (t. y. nelinijinė audiovizualinės žiniasklaidos paslauga) – audiovizualinės žiniasklaidos paslauga, kurią teikia žiniasklaidos paslaugų teikėjas, skirta žiūrėti programas naudotojo pasirinktu laiku ir jo individualiu prašymu pagal žiniasklaidos paslaugų teikėjo siūlomą programų katalogą.

⁵² Tai fizinis arba juridinis asmuo, kuris prisiima redakcinę atsakomybę už audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos turinio parinkimą ir sprendžia, kokia tvarka jis organizuojamas (AVŽPD 1 straipsnio 1 dalies d punktas). Tai nėra fizinis ar juridinis asmuo, kuris tik perduoda programas, už kurias redakcinė atsakomybė tenka trečiosioms šalims.

⁵³ AVŽPD 2 straipsnio 4 dalis.

Nelinijinių paslaugų teikimui taip pat taikoma Elektroninės komercijos direktyva. Konvergencijos sąlygomis vis aiškesnės tampa šios direktyvos ir AVŽPD sąsajos⁵⁴. Tai pasakytina ir apie duomenų apsaugos teisės aktus, nes asmens duomenų tvarkymas dažnai yra būtina naujų paslaugų teikimo sąlyga, net jei asmuo ne visada žino apie asmens duomenų rinkimą ir tvarkymą. Kai tik naudojantis audiovizualinės žiniasklaidos paslaugomis sugeneruojami su identifikuotu arba identifikuojamu fiziniu asmeniu susiję duomenys, jie yra asmens duomenys, todėl jiems taikoma ES Duomenų apsaugos direktyva (95/46/EB)⁵⁵. Kita svarbi reguliavimo sritis – vartotojų apsauga⁵⁶.

Atsižvelgiant į tai, kad internetas yra pasaulinis, savireguliacijavimas, atrodo, tinkamai papildytų reguliavimo kelią. 2012 m. Komisija pradėjo procesą⁵⁷, kad su įmonėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais parengtų savireguliacijavimo ir bendro reguliavimo gerosios praktikos kodeksą. Taip parengti geresnio savireguliacijavimo ir bendro reguliavimo principai siekiant užtikrinti didesnę veiksmingumą⁵⁸.

Į juos turėtų būti atsižvelgta kaip į savireguliacijavimo ir bendro reguliavimo procesų kriterijų ir tai jau nurodyta AVŽPD⁵⁹.

Vis didesnės konvergencijos sąlygomis taip pat svarbus tampa gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis, kad ir kokio amžiaus būtų vartotojas. Be AVŽPD nuostatų⁶⁰, Komisija parengė politikos metmenis dėl gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis. Gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis suprantamas kaip gebėjimas naudotis žiniasklaida, suprasti ir kritiškai vertinti įvairius žiniasklaidos ir žiniasklaidos turinio aspektus ir užmegzti ryšius įvairiomis sąlygomis⁶¹.

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (10) Ar iškraipoma rinka dėl skirtingo linijinių ir nelinijinių paslaugų reguliavimo, turint omenyje žiniasklaidos konvergenciją? Jei taip, kaip būtų geriausia šalinti šiuos iškraipymus, kartu apsaugant vertybes, kuriomis grindžiama ES audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliavimo sistema?
- (11) Ar reikia pritaikyti audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikėjų apibrėžtį ir (arba) AVŽPD taikymo sritį, kad tam tikri arba visi AVŽPD įpareigojimai būtų taikomi ir tiems subjektams ir dalykams, kuriems šiuo metu AVŽPD netaikoma? O gal yra kitų

⁵⁴ Žr. visų pirma nuostatą dėl vidaus rinkos 3 straipsnyje, taip pat 4 straipsnį ir 6–8 straipsnius.

⁵⁵ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, OL L 281, 1995 11 23, p. 31–50.

⁵⁶ Pvz., Direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos komercinės veiklos vartotojai ginami nuo klaidinančios ir agresyvios rinkodaros ir užtikrinama, kad ES prekybininkų pateikiama informacija būtų aiški, tiksli ir pagrįsta; Direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių reglamentuojamos kai kurios vartotojų teisių sritys, kai kurioms iš jų taikomos nuostatos suderinamos. Pavyzdžiui, pateikiant atsisiųsti arba peržiūrėti internete informaciją apie skaitmeninius produktus turi būti aiškiai pateikiama informacija apie sąveikumą ir funkcijas.

⁵⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Atnaujinta 2011–2014 m. ES įmonių socialinės atsakomybės strategija“, COM(2011) 681 galutinis, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:LT:PDF>.

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/principles-better-self-and-co-regulation-and-establishment-community-practice>.

⁵⁹ 4 straipsnio 7 dalis.

⁶⁰ 33 straipsnis.

⁶¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europinis požiūris į žiniasklaidos priemonių naudojimo sąveikumą skaitmeninėje aplinkoje“ (COM(2007) 833 galutinis).

	būdų apsaugoti vertybes? Kuriose srityse daugiausia dėmesio galėtų būti skiriama savireguliacijai ir (arba) bendram reguliavimui?
(12)	Koks būtų audiovizualinių paslaugų reguliavimo modelio pakeitimo poveikis kilmės šalies principui, taigi ir bendrajai rinkai?
(13)	Ar didėjant audiovizualinių paslaugų konvergencijai AVŽPD ir Elektroninės komercijos direktyvos nuostatų sąsajoms kyla naujų išbandymų? Kokiose srityse? Ar galėtumėte pateikti praktinių pavyzdžių?
(14)	Kokios iniciatyvos Europos lygmeniu galėtų padėti pakelti gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis lygį visoje Europoje?

3.2. Žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas⁶²

Žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas yra įtvirtinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 straipsniu. AVŽPD⁶³ ir konkurencijos taisyklėmis, tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu prisidedama prie žiniasklaidos pliuralizmo išlaikymo.

Naudodamiesi internetu piliečiai turi prieigą prie neregėto kiekio informacijos bei įvairesnio nei savo šalyje siūlomo turinio ir gali dalyvauti formuojant nuomones. Taip lengviau pasinaudoti saviraiškos laisve ir skatinamas nuomonių pliuralizmas.

Kartu kinta ir tai, kaip žmonės naudoja informaciją. Naudojant filtravimo mechanizmus, įskaitant individualiai pritaikytus paieškos rezultatus, labiau tikėtina, kad žmonės gaus juos dominančios srities naujienas ir kad tos naujienos bus pateikiamos laikantis požiūrio, su kuriuo jie sutinka. Viena vertus, toks filtravimas ir individualaus pritaikymo mechanizmai turi galimybių stiprinti piliečių vaidmenį, nes leidžia jiems veiksmingai naršyti informacijos gausybėje, kuri būdinga skaitmeninei aplinkai, ir gauti specializuotas paslaugas, atitinkančias individualius jų poreikius. Kita vertus, tai gali sumažinti žiniasklaidos, kaip leidėjų, vaidmenį viešojoje erdvėje ir sustiprinti platformų teikėjų, pvz., interneto bendrovių, vaidmenį. Pastarieji gali ne tik nulemti, koks turinys bus prieinamas, bet ir daryti poveikį pasirenkant, pvz., keisti tam tikro turinio pastebimumą, riboti piliečių galimybes keisti meniu ar neleisti naudoti tam tikrų prietaikų. Tai galėtų paveikti faktinę piliečių galimybę rinktis nuomonių pliuralizmą palaikančias žiniasklaidos paslaugas ir gali susidaryti padėtis, kai piliečiai, patys to nesuvokdami, gali tapti pažeidžiami. Įvairių platformų, kuriomis teikiamas vartotojams naudingas turinys, egzistavimas, taip pat tų platformų atvirumas yra svarbi žiniasklaidos klestėjimo sąlyga.

Valstybės narės tinklų operatoriams gali nustatyti pagrįstus privalomojo programų siuntimo įpareigojimus, kad visuomenei būtų transliuojami tam tikri kanalai, jei nemažai žiūrovų naudoja tokiems tinklams kaip pagrindine tų kanalų prieigos priemone⁶⁴. Tais atvejais, kai galimybė pasiekti auditorijas priklauso nuo ribotų perdavimo išteklių, tai yra būdas užtikrinti nurodytų kanalų teikimą, kai valstybės narės mano, kad turinio prieinamumas yra būtinas siekiant visuotinės svarbos tikslų. Plačiajuosčio ryšio aplinkoje perdavimo pajėgumas mažiau varžo žiūrovams prieinamo turinio pasirinkimą.

⁶² Be to, atkreipkite dėmesį į viešas konsultacijas dėl žiniasklaidos laisvės ir pliuralizmo <http://ec.europa.eu/digital-agenda>.

⁶³ AVŽPD leidžiama laisva žiniasklaidos paslaugų apyvarta bendrojoje rinkoje remiantis kilmės šalies principu, taigi (taip pat ir, pvz., pagal 14 straipsnį) ja remiamas žiniasklaidos pliuralizmas. Taip, kartu taikant konkrečias Europos kūrinių populiarinimo taisykles, remiamas žiniasklaidos pliuralizmas.

⁶⁴ Universaliųjų paslaugų direktyvos (Direktyva 2002/22/EB) su pakeitimais, padarytais Piliečių teisių direktyva (Direktyva 2009/136/EB), 31 straipsnis.

„Visuotinės svarbos turinio“ prieinamumas, įskaitant prieinamumą interneto aplinkoje, praktikoje gali būti ribojamas verslo sprendimais, pvz., įrangos gamintojų ir (arba) platformų, prieinamą naudojantis ta įranga, operatorių arba pačių turinio teikėjų⁶⁵.

Valstybės narės taip pat gali nustatyti skaitmeninio transliavimo paslaugas, kurių prieigą būtina užtikrinti, ir nacionalinės reguliavimo institucijos operatoriams gali nustatyti įpareigojimus teikti prieigą prie elektroninių programų vadovų (EPG)⁶⁶.

Net jei turinys yra prieinamas, žiūrovams gali būti sunku rasti „visuotinės svarbos turinį“ išplėstinėje daugiakanalėje aplinkoje. Todėl valstybės narės taip pat gali nustatyti įpareigojimus, susijusius su elektroninių programų vadovų ir panašių sąrašų bei naršymo priemonių pateikimo aspektais⁶⁷.

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (15) Ar viešajam sektoriui reikia įsikišti ES lygmeniu dėl galimybės iš anksto nulemti pasirinkimą taikant filtravimo mechanizmus, įskaitant mechanizmus paieškos priemonėse?
- (16) Kokia turėtų būti dabartinio prieigos reguliavimo (Prieigos direktyvos 6 str.) ir universaliųjų paslaugų reguliavimo (Universaliųjų paslaugų direktyvos 31 str.) taikymo sritis, turint omenyje vis didesnę linijinių ir nelinijinių paslaugų konvergenciją bendrose platformose? Ar yra konkretus poreikis transliavimo ir plačiajuosčio ryšio konvergencijos sąlygomis užtikrinti „visuotinės svarbos turinio“ prieinamumą ir galimybę lengvai jį rasti ir patogiai juo naudotis?

3.3. Komerciniai pranešimai

AVŽPD ribojamas reklamos transliavimo laikas, pvz., 12 minučių per valandą, ir nustatomi su tam tikrų produktų reklama susiję kriterijai, taip pat su nepilnamečiais susijusios reklamos aspektai. Kokybinės taisyklės panašiai taikomos ir linijinėms, ir nelinijinėms paslaugoms, o kiekybinės taisyklės – tik linijinėms paslaugoms. Atsižvelgiant į didėjančią linijinių ir nelinijinių paslaugų konkurenciją ir į tai, kad nelinijines paslaugas gali teikti ES jurisdikcijai nepriklausantys paslaugų teikėjai, Europos transliuotojai baiminasi, kad dėl tokios asimetrijos jų padėtis yra mažiau palanki.

Konvergencijos sąlygomis kai kurie naujoviški reklamos būdai yra tam tikras galiojančių taisyklių išbandymas. Komisijai buvo pranešta apie susirūpinimą dėl transliuotojo linijinių paslaugų komercinių perdangų⁶⁸ ir paklausta, ar tai galėtų prieštarauti esminiam reklamos reguliavimo tikslui, visų pirma, ar tokios perdangos galėtų būti rodomos su vartotojų ir transliuotojų sutikimu, ar ir be jų sutikimo. Be to, interneto aplinkoje gali kilti sunkumų dėl paslėptų komercinių pranešimų.

Individualus turinio siūlymų pritaikymas gali būti naudingas vartotojams ir reklamos užsakovams, bet tai gali priklausyti nuo priemonių, todėl gali kilti su asmens duomenų apsauga susijusių sunkumų. Europos duomenų apsaugos taisyklės⁶⁹ gali padidinti vartotojų

⁶⁵ Skaitmeninės televizijos įrangos atveju sąveikumą galima būtų užtikrinti remiantis Universaliųjų paslaugų direktyvos 24 straipsniu. VI priedu dabar užtikrinama, pvz., kad siunčiami nekoduoti signalai būtų rodomi įrenginiais, kurie gali iškoduoti koduotas transliacijas.

⁶⁶ Prieigos direktyvos (Direktyva 2002/19/EB) su pakeitimais, padarytais Direktyva 2009/140/EB, 5 straipsnio 1b dalis.

⁶⁷ Prieigos direktyvos (Direktyva 2002/19/EB) su pakeitimais, padarytais Direktyva 2009/140/EB, 6 straipsnio 4 dalis.

⁶⁸ Vaizdiniai elementai, rodomi ekrane transliacijos metu.

⁶⁹ E. privatumo direktyva ir pasiūlytas Duomenų apsaugos reglamentas, kuriuo iš dalies keičiama dabar galiojanti Duomenų apsaugos direktyva.

pasitikėjimą naujoviškais verslo modeliais, o tai yra 2012 m. sausio mėn. pateiktuose Komisijos pasiūlymuose reformuoti ES reguliavimo sistemą⁷⁰ nurodytas tikslas. Reklamos sektoriuje pradėta taikyti vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos savireguliacijos⁷¹ sistema, kuri ateityje gali būti išplėsta, kad be reklamos rodymo apimtų ir vaizdo reklamos skelbimus. Be to, reikia atsižvelgti ir į sektoriaus standartizavimo iniciatyvas, pvz., „Do not Track“ (DNT)⁷².

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (17) Ar dabar galiojančios AVŽPD komercinių pranešimų taisyklės bus vis dar tinkamos, kai vartotojams siūlomos paslaugos palaipsniui susijungs? Ar galėtumėte pateikti konkrečių pavyzdžių?
- (18) Kokios reguliavimo priemonės būtų tinkamiausios spręsti su sparčiai kintančiais reklamos būdais susijusius klausimus? Ar savireguliacimas ir (arba) bendras reguliavimas galėtų būti taikomas plačiau?
- (19) Kas turėtų galutinai nuspręsti, ar rodyti ekrane komercines perdangas arba kitais naujoviškais būdais teikiamą reklamą?

3.4. Nepilnamečių apsauga

Įvairiais skirtingai reguliuojamais linijiniais ir nelinijiniais kanalais teikiamo turinio susilieėjimas silpnina dabartinio linijinių paslaugų reguliavimo režimo poveikį vaikų prieigai prie turinio. Vis dar sudėtinga veiksmingai patikrinti amžių, taip pat ir paauglių prieigos prie turinio atvejų. Be to, kadangi įvairių rūšių turinys ekrane reguliuojamas skirtingai, vartotojams gali būti sunku nustatyti, kurioms institucijoms skystis⁷³.

2012 m. gegužės mėn. inicijuotoje Europos strategijoje dėl vaikams geresnio interneto⁷⁴ Komisija teigia, kad reikėtų kurti daugiau kokybiško turinio vaikams ir kad jungdamiesi prie interneto vaikai taip pat turėtų būti apsaugoti. 31 stambi bendrovė iš visos vertės grandinės susibūrė į koaliciją, kurioje per savireguliacijos procesą siekiama parengti tinkamas priemones, kuriomis būtų galima įgyvendinti penkis veiksmus: i) paprastas ir patikimas vartotojams skirtas pranešimo priemonės; ii) pagal amžių tinkamas privatumo nuostatas; iii) platesnį turinio klasifikavimo taikymą; iv) platesnį tėvų kontrolės priemonių prieinamumą ir naudojimą ir v) veiksmingą smurto prieš vaikus medžiagos šalinimą. Kai kurie veiksmai yra susiję su AVŽPD ir galėtų būti remiami iš dalies pakeičiant teisės aktus. Bendro darbo rezultatai ir išsipareigojimai, įskaitant rekomendacijas dėl geriausios praktikos, paskelbti viešai. Bendrovės parengė individualius pareiškimus dėl šių rekomendacijų įgyvendinimo. 2013 m. aptardama pažangą Komisija toliau ves dialogą su koalicija, kaip platforma.

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (20) Ar dabar galiojančios AVŽPD taisyklės yra tinkamos nepilnamečių apsaugos konvergencinės žiniasklaidos aplinkoje uždaviniams spręsti?

⁷⁰ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), COM(2012) 11 *final*.

⁷¹ Europinė vartotojų elgesiu grindžiamos internetinės reklamos (angl. OBA) savireguliacijos sistema <http://www.iabeurope.eu/news/self-regulation-framework.aspx>.

⁷² Pasauliniu DNT standartu būtų apibūdintos „signalo“, kurį vartotojai gali pasiųsti teikėjams naudodami savo interneto įrangą, įskaitant interneto naršyklę, techninės detalės. Signalu nurodomas jų pasirinkimas dėl sekimo <http://blogs.ec.europa.eu/neelie-kroes/donottrack/>.

⁷³ Šio klausimo sprendimo pavyzdys yra „ParentPort“.

⁷⁴ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/445>.

- (21) Nors tėvų kontrolės priemonės vis dažniau teikiamos įrenginiuose ir platformose, naudojamuose prieigai prie turinio, atrodo, kad susidomėjimas jomis kol kas ribotas. Kokie mechanizmai būtų pageidautini siekiant tėvus informuoti apie tokias priemones?
- (22) Kokios priemonės būtų tinkamos siekiant veiksmingai patikrinti, kokio amžiaus yra audiovizualinio turinio internete vartotojai?
- (23) Ar reikėtų iš dalies pakeisti AVŽPD siekiant visų pirma spręsti turinio vertinimo, turinio klasifikavimo ir tėvų kontrolės visuose perdavimo kanaluose klausimus?
- (24) Ar vartotojai turėtų būti geriau informuojami, kur ir kaip jie gali pateikti pastabas arba skundus dėl įvairių rūšių turinio ir ar jiems turėtų būti suteikti tokie įgaliojimai? Ar tinkami dabartiniai skundų nagrinėjimo mechanizmai?
- (25) Ar priemonės, kuriomis naudojantis nagrinėjami skundai (finansavimo, reguliavimo ar kitos priemonės), yra tinkamos, kad būtų užtikrintas tinkamas reagavimas į pranešimus apie žalingą arba neteisėtą turinį, ypač susijusį su vaikais? Kokie turėtų būti atitinkami valdžios institucijų, NVO ir produktų bei paslaugų teikėjų vaidmenys ir (arba) atsakomybė užtikrinant, kad žmonės, pranešę apie žalingą arba neteisėtą turinį ir pateikę skundą būtų tinkamai informuojami apie priemones, kurių imtasi dėl jų pranešimo arba skundo.

3.5. Neįgalių asmenų galimybė naudotis paslaugomis

Technologijos suteikia daugiau galimybių padėti asmenims, turintiems regos, klausos ar pažinimo sutrikimų, nei bet kada anksčiau. Tačiau šios galimybės gali būti prarastos, jei prieinamas turinys, t. y. subtitrai, gestų kalba ar apibūdinimas balsu, nebus kuriamas arba nebus teikiamas galutiniams vartotojams.

AVŽPD valstybės narės jau įpareigos skatinti žiniasklaidos paslaugų teikėjus užtikrinti, kad jų paslaugos palaipsniui būtų prieinamos žmonėms su regėjimo ar klausos negalia. Ši nuostata valstybėse narėse įgyvendinta labai skirtingai. Prieinamumo paslaugos gali būti įtrauktos į valstybių narių nustatomus privalomojo programų siuntimo įpareigojimus.

Komisija pateikė Direktyvos dėl žiniatinklio prieinamumo pasiūlymą⁷⁵ ir nagrinėja, kaip būtų galima toliau gerinti padėtį ES rinkoje dėl prieinamų prekių ir paslaugų, ir rengia bendruosius prieigos reikalavimus, kuriuos numatoma įtraukti į rengiamą Europos prieinamumo aktą. Iki 2013 m. pabaigos numatoma priimti Europos standartą, kuriame bus numatyti ir su prieinamumu susiję audiovizualinių paslaugų klausimai.

VIEŠŲ KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI:

- (26) Ar manote, kad šioje srityje reikia papildomų standartizavimo pastangų?
- (27) Kokios paskatos galėtų būti siūlomos siekiant paskatinti investicijas į naujoviškas paslaugas žmonėms su negalia?

4. TOLESNI VEIKSMAI

Visos suinteresuotosios šalys kviečiamos pateikti pastabas dėl šioje žaliojoje knygoje pateiktų idėjų ir atsakyti į konkrečius pateiktus klausimus adresu:

CNECT-CONVERGENCE-AV@ec.europa.eu

⁷⁵ Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių prieinamumo pasiūlymas, COM(2012) 721 final.

European Commission

Directorate- General for Communications Networks, Content and Technology

Unit G1

Office BU25 05/181

B- 1049 -Brussels

Tuo tikslu Komisija gali organizuoti susitikimus su suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant pramonės atstovus, vartotojus, investuotojus, Europos Parlamento ir Tarybos narius, arba dalyvauti tokiuose susitikimuose.

Prašome pateikti savo pastabas iki 2013 m. rugpjūčio 31 d. Atsiliepimai bus paskelbti Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinio direktorato interneto svetainėje, nebent autorius paprašytų atsiliepimo neskelbti. Svarbu perskaityti prie šio konsultacinio dokumento pridedamą pareiškimą apie privatumo apsaugą, kuriame pateikiama informacija apie tai, kaip bus tvarkomi Jūsų asmens duomenys ir panaudojamos nuomonės.